

УДК 336.71+368

М.Ю. Шевцова, Г.Е. Бурчак

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара

ОПТИМІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКУ

Стаття присвячена висвітленню основних теоретичних засад формування ресурсної бази банку та побудові моделі її оптимальної структури.

Ключові слова: банк, ресурсна база, формування, оптимізація.

В статье освещены основные теоретические принципы формирования ресурсной базы банка и построение модели ее оптимальной структуры.

Ключевые слова: банк, ресурсная база, формирование, оптимизация.

The article is devoted to basic theoretical principles of bank resource base highlighting and model of its optimal structure building.

Key words: bank, resource base, formation, optimization.

Достатня за обсягом та належним чином збалансована ресурсна база банку є важливою передумовою його прибутковості, підтримки достатньої ліквідності та довіри з боку всіх учасників ринку. Зміцнення ресурсної бази сприяє підвищенню можливостей банку у задоволенні поточних та інвестиційних потреб суб'єктів господарювання і домогосподарств у додаткових фінансових ресурсах. Разом з тим у сучасних умовах в Україні помітно загострились проблеми формування та використання ресурсів банків. Особливо гостро стоїть проблема збільшення капіталізації українських банків, а також формування довгострокових ресурсів, попит на які зростає найбільш динамічно у підприємств і населення [1].

Досить актуальним є дослідження впливу ресурсної бази на підвищення рівня фінансової стійкості банку, адже саме за допомогою вдосконалення механізмів процесу формування ресурсної бази можна забезпечити більш високий рівень фінансової стійкості комерційного банку.

Вирішення вказаних питань обумовлює необхідність їх дослідження.

Теоретичні та практичні аспекти формування ресурсної бази комерційних банків вивчалися вітчизняними та зарубіжними науковцями. Значний внесок у дослідження цієї проблеми зробили українські вчені М.Д. Алексеєнко, А.М. Мороз, А.П. Вожжов, О.В. Дзюблюк, О.В. Васюренко, О.Д. Заруба, Ж.М. Довгань, Д. Гладких. Варто відмітити дослідження російських авторів: Е.Ф. Жукова, І.Т. Балабанова, Ю.А. Бабичевої, В.І. Колесникова. Вивченню банківських ресурсів багато уваги приділено зарубіжними економістами: Діаною Мак Нотон, Дональдом Дж. Карлсоном, К.Т. Дитцем, Г. Асхауэром, Т. Кохом.

Проте проблеми формування ресурсної бази банків потребують подальших досліджень, особливо з урахуванням новітніх реалій української економіки. Велике значення має вивчення сутності, передумов та особливостей механізму формування ресурсів банків, розвиток підходів до формування окремих їх складових та обґрунтування нових заходів в аспекті підвищення рівня їх фінансової стійкості.

Метою роботи є аналіз динаміки та структури основних складових ресурсної бази банку впродовж останніх років для виявлення закономірностей і тенденцій процесу формування банківських ресурсів, визначення проблем, які мають місце у даному процесі, і побудова моделі оптимізації формування ресурсної бази банку.

Ресурсна база банку представляє собою сукупність різних форм та видів ресурсів, що знаходяться у розпорядженні банку та використовуються ним для забезпечення виконання стратегічної мети і оперативних цілей та завдань своєї діяльності [2].

Традиційним визначенням ресурсної бази банків є її трактування як сукупності грошових коштів, що знаходяться в розпорядженні банку. Даний підхід має під собою певну логічну підставу, тому що акумульовані банком кошти є фінансовою базою для його діяльності.

Однак поняття «ресурсна база» можна трактувати і як сукупність ресурсів, що використовуються банком для збільшення мобілізації коштів. Тому розгляд ресурсної бази можливий не тільки з традиційної точки зору, як сукупності коштів, що є в обороті банку (вужке розуміння), але й з загальноекономічної, коли в поняття «ресурсна база» також включаються організаційні і економічні ресурси (мережа філій, персонал банку, його матеріально-технічна база), що впливають на розвиток банку, є джерелом підтримки його конкурентних переваг та забезпечення надходження додаткових коштів (широке розуміння).

За значенням ресурсів для банку пропонуємо розглядати ресурси, найбільш необхідні для здійснення банківської діяльності, які формують ядро ресурсної бази банку (грошові кошти, персонал, матеріально-технічна база), та допоміжні ресурси та системи, що забезпечують функціонування ядра та банку в цілому (рівень оснащення системами обробки інформації та комунікаціями, якість та склад систем аналізу та моніторингу банківської діяльності, правова та юридична підтримка здійснення банківської діяльності, лобіювання інтересів банку, положення банку на ринку та сприйняття його суспільством, наявність кваліфікованої та відданої банку команди менеджерів та ін.).

Використання запропонованої структури на практиці стимулює банк приділяти увагу всебічному вдосконаленню своєї діяльності, що створює стратегічне ресурсне підґрунтя для його розвитку в умовах зростаючої конкуренції та виживання в умовах кризових ситуацій на грошовому ринку.

За порядком створення ресурсів банку у складі ресурсної бази її можливо класифікувати на стартову, що є в розпорядженні банку на початку його діяльності та використовується у подальших операціях, та створену у процесі діяльності [3].

Запропонований поділ дозволяє простежити причинно-наслідкові зв'язки у процесі формування банківських ресурсів та здійснити відповідні кроки щодо збільшення обсягів ресурсів у розпорядженні банку.

За терміном знаходження у розпорядженні банку його ресурсну базу можна розподілити на постійну частину, тобто ресурси, що постійно знаходяться у розпорядженні банку і можуть вилучатися тільки при його ліквідації або реорганізації (кошти статутного фонду, придбані у власність будівлі, обладнання і т.п.), і тимчасову частину, тобто ресурси, що знаходяться у розпорядженні банку протягом визначеного терміну (залучені і запозичені кошти, орендовані приміщення і т.п.) [1].

Дана класифікація дозволяє визначити ступінь сталості ресурсної бази банку та вжити заходів для підвищення його фінансової міцності.

Введені у науковий оборот підходи до розгляду ресурсної бази банку дозволяють збагатити її зміст та розширити можливість використання цього поняття у практичній діяльності комерційних банків. Адже, крім того, що комерційний банк виконує роль фінансового посередника, він ще є комерційною установою, яка для забезпечення своєї діяльності повинна мати відповідну матеріально-технічну базу, приміщення, персонал та інші ресурси.

Роль ресурсної бази в банківській діяльності є визначальною. Це проявляється перш за все в тому, що від обсягу і структури ресурсів залежать масштаби і види активних операцій, а, отже, розміри доходів і прибутків банків. Зростання ре-

сурсної бази сприяє й розвитку комерційних банків в цілому. Поява нового інструментарію, підвищення якості банківського обслуговування, банківського менеджменту і маркетингу пасивних операцій допомагає зміцненню фінансового положення окремих банків та подальшої еволюції банківської системи [1].

Розвиток ресурсної бази сприяє посиленню ролі банків як емітентів платіжних засобів через підвищення коефіцієнта грошово-кредитного мультиплікатора і як учасників систем розрахунків в економіці. Збільшення обсягів банківських ресурсів, при одночасному використанні банками різноманітних видів рахунків, дозволяє підвищити рівень контролю та довіри учасників розрахункових операцій при здійсненні процесів оплати продукції, робіт, послуг споживачами, оптимізувати структуру грошового обігу шляхом збільшення частки безготівкових розрахунків, підвищувати стабільність та керованість курсу гривні, а також стимулювати використання пластикових карток при розрахунках, що відповідає завданням залучення до користування ними як можна більшої кількості суб'єктів економіки [2].

Стабільне функціонування та подальший розвиток банківської системи України перебувають у тісному взаємозв'язку із збільшенням обсягів банківських ресурсів. Від того, наскільки банки приділятимуть увагу формуванню фінансових ресурсів, залежить їх спроможність здійснювати активні операції та фінансова стійкість банківської системи в цілому. Саме тому однією з необхідних передумов для ефективного функціонування банків та їх фінансової стійкості є стабільність і достатність ресурсної бази банків [4].

Велика кількість комерційних банків України внаслідок неефективного управління ресурсами зазнає фінансових труднощів. Як у вітчизняній, так і зарубіжній банківській практиці від оптимальної ресурсної бази комерційних банків залежать важливі показники діяльності кредитних установ, такі як рентабельність та ліквідність. Перед українськими комерційними банками гостро стоїть проблема розбіжності строків залучення та розміщення фінансових ресурсів, тобто завдання забезпечення ліквідності та платоспроможності. Окрім проблеми розбіжності строків активних та пасивних операцій, на ліквідність комерційних банків впливає і такий фактор, як стабільність ресурсної бази.

На сьогодні формування ресурсної бази комерційних банків є одним із найважливіших завдань для забезпечення економічного зростання. Банківська система має володіти сукупністю ресурсів достатніх як для фінансування поточних потреб суб'єктів господарської діяльності, так і для фінансування інвестиційної діяльності, формування відповідних резервів і підтримки власної ліквідності. Обсяг фінансових ресурсів визначає їхній попит на фінансовому ринку й безпосередньо впливає на розмір процентних ставок як за пасивними, так і за активними операціями [2].

Наслідки глобальної фінансової кризи виявилися надзвичайно руйнівними для українського банківського сектору [4]. Передусім виникла серйозна проблема з формуванням банками ресурсів – як депозитних, так і не депозитних. В умовах нестабільності через панічні настрої населення масово намагалося закрити депозитні рахунки, що спричинило значні проблеми з ліквідністю у банківських установах [5].

Не менш складною була ситуація з недепозитними ресурсами, що зумовлювалося двома причинами. По-перше, падіння фондового ринку на 80% (до речі, таке ж падіння відбулося й у 1929-1933 роках під час Великої депресії у США) унеможливило випуски корпоративних облігацій. По-друге, внаслідок девальвації національної валюти виникли значні проблеми з обслуговуванням банками зовнішньої заборгованості, яка представлена єврооблігаціями й синдікованими кредитами [6].

Водночас більшість банків змогли вчасно розрахуватися за цими боргами частково за рахунок власних коштів, частково – за рахунок кредитів, отриманих від НБУ [7].

Умовою забезпечення фінансової стійкості та ефективної роботи банків України як специфічних суб'єктів господарювання є створення відповідної ресурсної бази, тобто сукупності грошових коштів, які надходять в розпорядження банків з різних джерел і використовуються для здійснення активних операцій.

Слід зауважити, що відповідно до сучасних принципів бухгалтерського обліку усі банківські ресурси поділяються на зобов'язання і капітал. За цим критерієм і публікуються дані про діяльність банків України. Враховуючи вимоги НБУ щодо публікації фінансової звітності банків, проведемо аналіз основних складових ресурсної бази банку на прикладі ВАТ «Ощадбанк».

Динаміка основних складових банківських ресурсів ВАТ «Ощадбанк» за 2007-2011 рр. представлена на рис. 1.

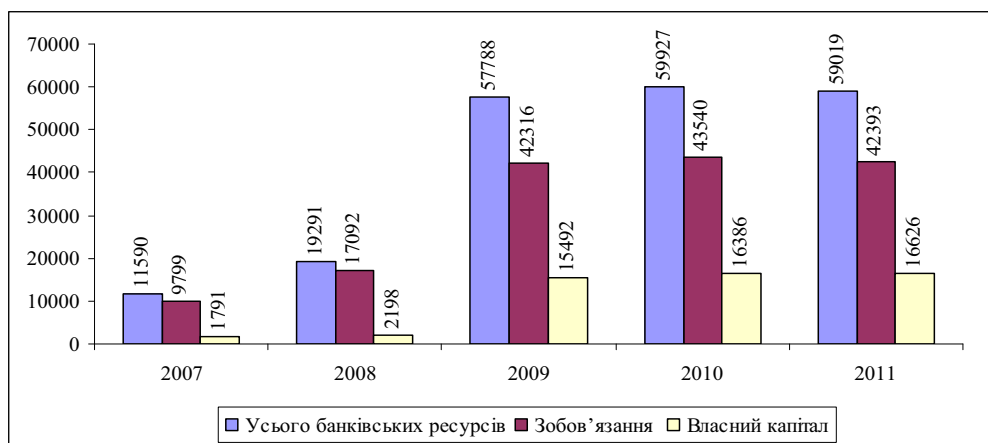

Рис. 1. Динаміка основних складових банківських ресурсів ВАТ «Ощадбанк» за 2007-2011 рр., млн грн

Проаналізувавши динаміку основних складових банківських ресурсів ВАТ «Ощадбанк», бачимо, що середньорічний темп приросту пасивів складає 67,05%. При чому обсяги зобов'язань зростали в середньому на 55,57%, а власний капітал – аж на 158,69% щороку. Тобто, як бачимо, обсяги власного капіталу зростали значно більшими темпами, ніж обсяги зобов'язань.

Якщо простежити щорічні темпи росту пасивів, то можна помітити, що у 2010 році відбулось значне уповільнення темпів зростання загальних пасивів та зобов'язань (пасиви – з 299,56% у 2009 до 103,7% у 2010, зобов'язання – з 247,58% до 102,89% відповідно). Аналогічні висновки можна зробити й відносно власного капіталу, який значно зменшився у 2010 році (з 704,82% до 105,77%). Необхідно також відзначити, що у 2009 році, навпаки, спостерігалось прискорення темпів зростання пасивів, зобов'язань та капіталу. Така негативна тенденція спостерігається через те, що значний вплив на діяльність банку у цей період спричинила світова фінансова криза.

Далі проаналізуємо динаміку структури основних складових банківських ресурсів ВАТ «Ощадбанк» (рис.2).

Як бачимо з рис. 2, за 2007-2008 рр. суттєвих змін в структурі банківських ресурсів не відбулося – зобов'язання банку займали вагому частину загального обсягу пасивів, близько 84-88%. Але починаючи з 2009 року ми спостерігаємо певне

збільшення власного капіталу (до 28% у 2011 році), що пов'язано з тим, що банк намагається вирішувати проблему з низькою капіталізацією банківської системи.

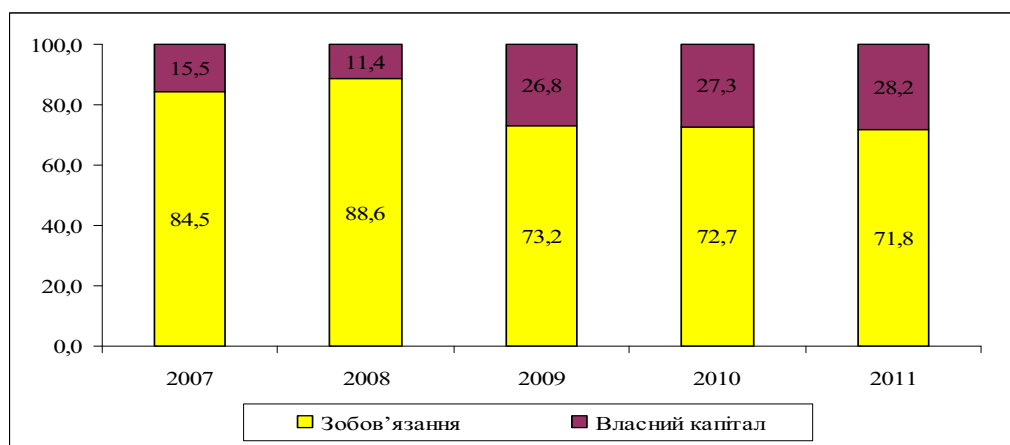

Рис. 2. Динаміка структури основних складових банківських ресурсів ВАТ «Ощадбанк» за 2007-2011 рр., %

Забезпечувати фінансову стійкість банку шляхом зміцнення ресурсної бази необхідно не лише за рахунок власних коштів [8]. Потрібно проводити зважену політику залучення та запозичення коштів, і важливим моментом у даному випадку є те, що для вітчизняної банківської системи впродовж останніх років стає характерною тенденція, яка спостерігається в усіх країнах з розвинутою ринковою економікою, а саме – основним джерелом формування банківських ресурсів стають кошти фізичних осіб, а для ВАТ «Ощадбанк» дане джерело є основоположним, що закріплено у законодавстві. Тому доцільно проаналізувати більш детально динаміку зобов'язань банку.

Таблиця 1. Динаміка зобов'язань ВАТ «Ощадбанк» [9] млн грн

Показники	Станом на					Середньорічний темп зростання
	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	
Зобов'язання, у т.ч.:	9799	17092	42316	43540	42393	155,57%
1. Кошти банків	914	2144	23157	17068	15859	370,32%
2. Кошти юридичних осіб	961	2941	3787	9522	4940	184,53%
3. Кошти фізичних осіб	7480	10966	13410	15002	19480	127,65%
4. Боргові цінні папери, емітовані банком	0	0	495	446	511	51,17%

Проаналізуємо динаміку зобов'язань банку за 2007-2011 рр. (рис. 3).

Як видно з рис. 3 та табл. 1, в середньому обсяги зобов'язань банку зростали на 55,57% щороку. При цьому найшвидшими темпами зростали обсяги коштів банків (середньорічний темп приросту 270,32%). Також швидкими темпами зростали обсяги коштів юридичних осіб (середньорічний темп приросту – 84,53%). А найповільнішими темпами зростали обсяги боргових цінних паперів, емітованих банком (лише 51,17%).

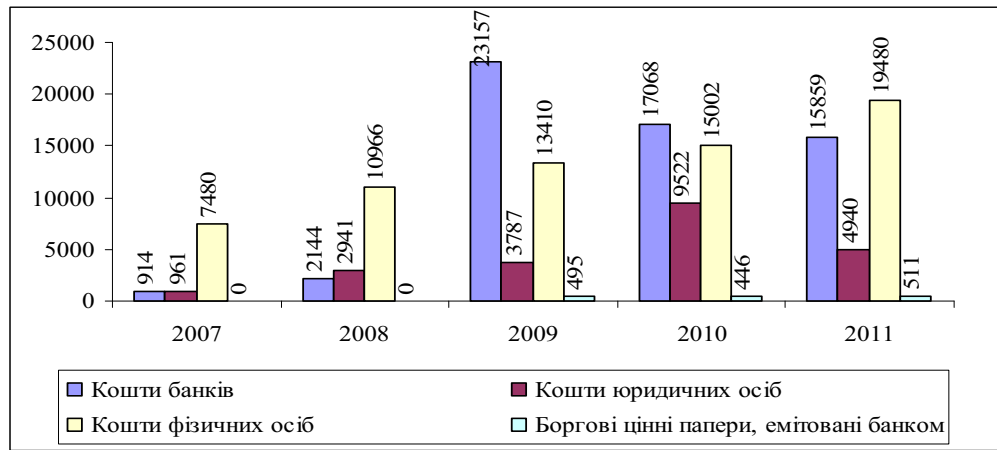

Рис. 3. Динаміка зобов'язань банку за 2007-2011 рр., млн грн

Далі проаналізуємо динаміку структури зобов'язань ВАТ «Ощадбанк» (рис.4).

Як бачимо з рисунку, до 2009 року вагому частину зобов'язань банку становили кошти фізичних осіб, проте у 2009 році найбільшу частку становлять кошти банків, а за останні роки не спостерігається чітко вираженої тенденції, частка коштів фізичних осіб та коштів банків постійно коливаються, що можна пояснити негативними наслідками фінансової кризи і тим, що банк намагається таким чином збалансувати структуру своїх зобов'язань та ресурсну базу в цілому.

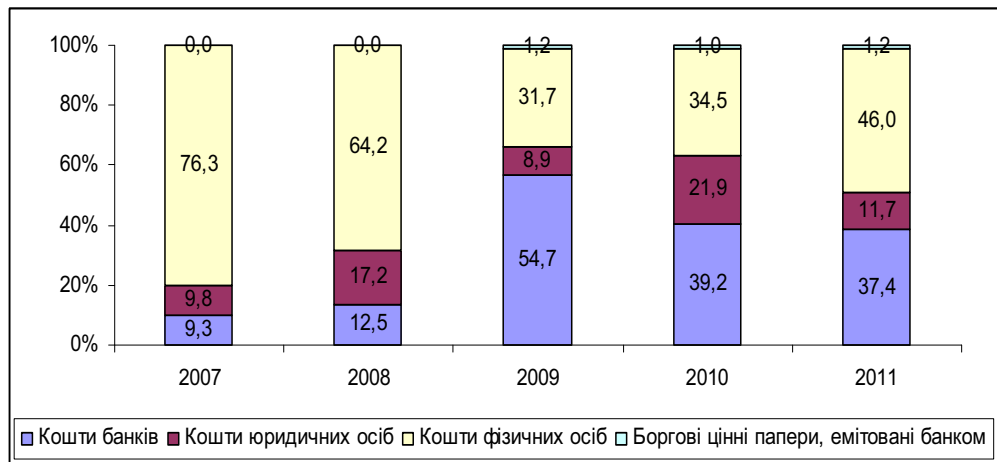

Рис. 4. Динаміка структури зобов'язань ВАТ «Ощадбанк» за 2007-2011 рр., %

Формування ресурсної бази банку передбачає використання збалансованого співвідношення власних та залучених ресурсів і саме від зваженої структури фінансових джерел залежить фінансова стійкість банківської установи [10].

Для того, щоб визначити оптимальну структуру ресурсної бази ВАТ «Ощадбанк» та обсяги, які повинна займати кожна з основних складових банківських ресурсів, побудуємо модель оптимізації формування ресурсної бази ВАТ «Ощадбанк». В результаті розрахунку отримаємо план оптимально збалансованої структури ресурсної бази ВАТ «Ощадбанк», який забезпечує при заданих обмеженнях найбільшу прибутковість банку.

Для побудови моделі використовуємо метод математичного моделювання економічних процесів із застосуванням його у вигляді електронних таблиць Excel для одержання оптимального рішення задачі та розрахунків фінансових операцій за допомогою вбудованих функцій Excel.

Мета даної математичної моделі – сформувати оптимально збалансовану ресурсну базу банку та визначити обсяги основних банківських ресурсів.

Для побудови моделі використаємо такі складові ресурсної бази банку, як регулятивний капітал, кошти фізичних осіб, кошти юридичних осіб, кошти банків та кредити НБУ, оскільки, на нашу думку, саме ці ресурси є найбільш важливими та здійснюють вагомий вплив на подальший розвиток банку, так як саме від того, наскільки ефективно та якісно буде сформовано їхню структуру, залежить можливість банку у майбутньому здійснювати активні операції та визначається його ресурсний потенціал в цілому.

Уведемо змінні:

X1 – обсяг регулятивного капіталу, млн. грн ;

X2 – обсяг коштів фізичних осіб, млн. грн ;

X3 – обсяг коштів юридичних осіб, млн. грн ;

X4 – обсяг коштів банків, млн. грн ;

X5 – обсяг кредитів НБУ, млн. грн;

Y – чистий прибуток банку.

Необхідно зазначити, що у процесі формування оптимальної структури ресурсної бази ВАТ “Ощадбанк” повинні бути дотримані такі умови:

1. Загальна сума сформованих банківських ресурсів становить 65 000 млн. грн.

2. Депозитні ресурси, тобто кошти фізичних та юридичних осіб, повинні становити 60% обсягу банківських ресурсів, оскільки у світовій практиці вважається оптимальним, коли частка депозитних коштів у структурі пасивів становить від 60% до 80%.

3. Згідно з вимогами НБУ, нормативне значення регулятивного капіталу повинно становити не менше 120 млн. грн.

Побудуємо математичну модель цієї задачі. Будемо вважати, що керовані змінні – обсяги сформованих ресурсів ВАТ “Ощадбанк”.

Формування відсоткової ставки – багатокроковий процес, який визначається багатьма чинниками, серед них:

- рівень облікової ставки Національного банку;
- термін залучення або запозичення ресурсів;
- платоспроможність і фінансова стійкість банку;
- темпи інфляції;
- перспективи зміни ринкової кон’юнктури.

Сукупність цих чинників визначає межі диференціації відсотка при формуванні ресурсної бази та залученні коштів. Головним чинником, що впливає на рівень відсоткових ставок, є ціна ресурсів. Чим дорожчим для банку буде формування ресурсної бази, тим вища відсоткова ставка. Відповідно банк встановлює відсоткові ставки, які представлені у табл. 2.

Регулятивний капітал є одним з найважливіших показників діяльності банків, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків.

Оскільки регулятивний капітал не залучається банком із зовнішніх джерел, а є

здебільшого власним ресурсом банку, то для визначення відсоткової ставки та ціни даного ресурсу, використовуємо такий показник, як рентабельність регулятивного капіталу, за допомогою якого можна було б визначити, яку вартість мав даний ресурс, якщо б залучався іншою кредитною установою.

Таблиця 2. Перелік основних складових ресурсної бази ВАТ "Ощадбанк" та відсоткові ставки

Основні складові ресурсної бази	Відсоткова ставка
1. Регулятивний капітал	0,72 %
2. Кошти фізичних осіб	15 %
3. Кошти юридичних осіб	13 %
4. Кошти банків	2,2 %
5. Кредити НБУ	9,8 %

Рентабельність регулятивного капіталу розраховуємо як відношення чистого прибутку (ЧП) до регулятивного капіталу (РК) ВАТ "Ощадбанк":

$$\text{Рентабельність РК} = \frac{\text{ЧП}}{\text{РК}} \times 100\%$$

Розрахуємо рентабельність регулятивного капіталу ВАТ "Ощадбанк" за I квартал 2011 року:

$$\text{Рентабельність РК} = \frac{126607000}{17683424000} \times 100\% = 0,72\%$$

Таким чином, сумарний прибуток банку у результаті оптимально сформованої структури ресурсів, які в подальшому будуть спрямовані на проведення активних операцій, може бути представлений у вигляді:

Цільова функція:

$$Y = 0,0072X_1 + 0,15X_2 + 0,13X_3 + 0,022X_4 + 0,098X_5 \rightarrow \max$$

При формуванні системи обмежень необхідно відзначити наступне.

Оскільки банку потрібно не лише максимізувати прибуток, але і сформувати оптимальну структуру ресурсної бази із використанням усіх вищезазначених складових ресурсів, то необхідно урахувати такі обмеження:

$$X_1, X_2, X_3, X_4, X_5 > 0$$

Оскільки частка депозитних ресурсів у структурі пасивів повинна становити 60%, необхідно урахувати наступне:

$$X_2 + X_3 = 39000000000$$

Оскільки значна частина діяльності ВАТ "Ощадбанк" пов'язана з обслуговуванням саме фізичних осіб, то необхідно відзначити наступне:

$$X_2 \geq 24000000000$$

Міжбанківський кредит береться банком у разі термінової потреби в грошових коштах з метою вкладення у вигідні активні операції та для підтримання ліквідності. У цій групі ресурсів виділяють саме міжбанківські кредити й міжбанківські депозити. Міжбанківські кредити порівняно з міжбанківськими депозитами є дорожчими і коротшими за термінами залучення. Перевагою цього виду ресурсів є їх висока мобільність, основним недоліком – висока витратність.

Специфічний вид ресурсів – кредити, отримані від НБУ. Їх джерелом є здебільшого емісія. Надання кредитів Національним банком пов'язане з рефінансуванням, тобто банк спочатку надає позики своїм клієнтам за рахунок власних коштів, а потім НБУ компенсує (рефінансує) їх банку.

На нашу думку, у своїй роботі ВАТ "Ощадбанк" повинен широко використовувати інструменти міжбанківського ринку, що буде сприяти розвитку ринку

міжбанківських операцій, та надасть можливість банку якнайповніше задовольняти потреби клієнтів. Тому доцільно зазначити наступне:

$$X_4 + X_5 \leq 11000000000$$

Таким чином, система обмежень для задачі оптимізації формування ресурсної бази ВАТ "Ощадбанк" приймає такий вид:

$$\begin{cases} X_1 + X_2 + X_3 + X_4 + X_5 = 65000000000; \\ X_1 \geq 1200000000; \\ X_2 + X_3 = 39000000000; \\ X_2 \geq 24000000000; \\ X_3 \geq 14000000000; \\ X_4 + X_5 \leq 11000000000; \\ X_1, X_2, X_3, X_4, X_5 > 0. \end{cases}$$

Для комп'ютерної реалізації побудованої математичної моделі скористаємося функцією «Пошук рішення» електронних таблиць Excel.

Відправною в процесі пошуку оптимального рішення є створена на робочому аркуші електронних таблиць Excel модель обчислення, яка включає:

– цільову комірку, значення в якій повинне бути максимізоване, мінімізоване або ж дорівнювати певному значенню; містить формулу, що прямо або опосередковано посилається на змінювані комірки; згідно з побудованою нами моделлю цільовою коміркою є прибуток банку;

– змінювані комірки – невідомі задачі, комірки, значення в яких будуть послідовно (методом ітерацій) змінюватися доти, поки не буде отримане оптимальне значення в цільовій комірці; згідно з побудованою нами моделлю змінюваними комірками виступають обсяги оптимально сформованих банківських ресурсів;

– обмеження на співвідношення змінних – формули з посиланнями на змінювані комірки.

Таким чином, побудувавши модель оптимізації формування ресурсної бази ВАТ "Ощадбанк", представимо її результат за допомогою табл. 3.

Таблиця 3. Результат оптимізації формування ресурсної бази ВАТ "Ощадбанк" млн грн

	Обсяг банківських ресурсів					запас
	1	2	3	4	5	
% ставка	0,0072	0,15	0,13	0,022	0,098	65000
рішення	X1	X2	X3	X4	X5	
	15500	25000	14000	7500	3000	
обмеження					прибуток	
39000					6140,6	max
11000						
24000						
14000						
120						

У результаті обчислень отримаємо максимальний розмір прибутку, рівний 6140,6 млн. грн., який досягається за допомогою оптимально збалансованої ресурсної бази та використання таких обсягів банківських ресурсів: регулятивний

капітал – 15500 млн. грн., кошти фізичних осіб – 25000 млн. грн., кошти юридичних осіб – 14000 млн. грн., кошти банків – 7500 млн. грн., кредити НБУ – 3000 млн. грн.

Таким чином, запровадження розробленої оптимізаційної моделі у роботу банку дозволяє ефективно сформувати ресурсну базу і таким чином отримувати максимальний прибуток та забезпечувати фінансову стійкість, що дає змогу удосконалити процес управління ресурсами ВАТ "Ощадбанк" в цілому.

Бібліографічні посилання та примітки

1. Землячов С.В. Сутність, джерела формування та значення ресурсної бази комерційних банків [Електронний ресурс] / С.В. Землячов / Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc...3/Magazine_03_09_st12_pp68-74.pdf.
2. Вожжов А.П. Формування ресурсів комерційних банків / А.П. Вожжов // Фінанси України. – 2003. – №1. – С. 117.
3. Версаль Н.І. Особливості формування депозитних ресурсів банками України / Н.І. Версаль // Фінанси України. – 2009. – №12. – С. 89-95.
4. Лобанова А.Л. Ресурсна політика комерційних банків України / А.Л. Лобанова // Фінанси України. – 2005. – №1. – С. 88-95.
5. Галіцейська Ю. Ресурсна база комерційних банків: сучасний стан та можливі напрями оптимізації / Ю. Галіцейська // Вісник Тернопільського державного економічного університету. – 2006. – №3. – С. 124-130.
6. Дзюблюк О. Оптимізація формування ресурсної бази комерційних банків / О. Дзюблюк // Банківська справа. – 2008. – №5. – С. 38-46.
7. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / О. Васюренко, І. Федосік // Банківська справа. – 2002. – №1. – С. 58-60.
8. Коваль С.Л. Формування фінансових ресурсів комерційних банків / С.Л. Коваль // Фінанси України. – 2004. – №7. – С. 113-115.
9. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу до даних: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm.
10. Попрозман О. Значення структури ресурсної бази банків в умовах кризи / О. Попрозман // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – №6. – С. 164-167.

Надійшла до редколегії 13.07.2011